

BOEKBESPREKINGEN

Deutscher Zahnärzte Kalender 1961. 20. Jahrgang. Verzorgd door Prof. Dr. EWALD HARNDT. Met 177 afb. eldingen in de tekst. Carl Hanser Verlag / München. 348 blz. Prijs: geb. 16.80 DM.

De traditie getrouw is de practicus door middel van dit jaarboek wederom in de vorm van een 18-tal verhandelingen een vraagbaak ter beschikking gesteld welke beoogt een antwoord te geven op vragen en in situaties waarvoor hij in de uitoefening van zijn dagelijkse werkzaamheden kan worden gesteld. Een ruim vloeiende bron van informatie die gevoed is door evenzovele gezaghebbende auteurs, elk op eigen gebied. Zij bestrijken met elkaar een terrein dat zich uitstrekt vanaf praktische wenken bij de wortelamputatie via de techniek van kyste-operaties in de (pre)molaarstreek, de (conservatieve) behandeling van frontandfracturen, tot de werkhouding van de tandarts, zijn verkeer met het tandtechnisch laboratorium en aanwijzingen voor het onderhoud van de praktijkinstallatie.

Daartussen treft men verder grondig verzorgde opstellen aan met betrekking tot otitis en osteomyelitis, de complicaties (en de therapie) bij aandoeningen uitgaande van de verstandskies in de onderkaak, een begripsbepaling van de tandheelkundig gesaneerde mondholte, een inzicht in de therapeutische werking van warmte en koude bij gebitsaandoeningen, de hygiëne van de prothese, de fonetische functie bij het ontbreken van gebitselementen en bij de prothese. Voorts ook nog enige artikelen betreffende de verschijningsvormen van tand- en kaakfracturen in het röntgenbeeld, diagnostische wenken voor de algemeen-practicus inzake de kaakorthopedie en twee overzichten van voor de tandheelkunde belangrijke geneesmiddelen. In een laatste voor de niet-duitsle lezer van waarde zijnde bijdrage passeren de nieuwste produkten van de dental-industrie de revue. Hiermede is de inhoud van het jaarboek nog niet volledig weergegeven.

Wat bij vorige jaargangen kon worden gezegd geldt onverminderd ook voor deze uitgave: de druk bezette practicus, die geen voldoende tijd en energie beschikbaar heeft voor kennismaking van de vakliteratuur, vindt hierin een betrouwbare gids om zich de weg te laten wijzen waar hij meent aan gezaghebbende ervaring behoefte te hebben. De vele illustraties komen een goed begrip daarbij te hulp. P. H. BUISMAN

Dr. med. GERARD BAKKER. *Positive Homöopathie* 1960. Karl F. Haug Verlag / Ulm. 125 blz. Prijs: geb. 9 - DM.

Van dit werkje, dat blijkens de inleiding opheldering wil verschaffen op het gebied der homeopathische leerstellingen en getuigen van de op de bodem der ervaring gevestigde zekerheid aangaande de veelzijdige therapeutische mogelijkheden, ontving de redactie een exemplaar. Voor wie zich van het wezen dezer leer, berustend op de door HAHNEMANN anderhalve eeuw geleden gelegde grondslagen (waartoe de schrijver integraal wil terugkeren) kennis wil verschaffen, vindt in beknopte vorm het daarvoor nodige materiaal.

De tandheelkunde is krachtens haar aard ingesteld op allopathische principes en

staat derhalve vreemd tegenover deze op gevoelsmatige overtuiging gebaseerde geneeswijze; zij kan er niet veel mee aanvangen en haar beoefenaren staan er over het geheel skeptisch tegenover.

Schrijver dezes verwacht niet dat hierin verandering zal komen wanneer men inzake de geneeskraft de therapeutische waarde van hoge potenties (d.w.z. verdunningen) leest over de promptte werking van een 1000. centesimale potentie van zwavellever *) (een verdunning van 1 op 100.000) in gevallen van recidiverende stomatitis aphthosa waarbij door de auteur en 9 andere artsen 75% definitieve genezing in enkele dagen werd verkregen met een eenmalige dosis.

Er bestaat volgens de schrijver geen twijfel dat deze artsenijpotenties, naast de gemiddelde en de lagere potenties, krachtige geneesmiddelen zijn. Er zijn echter homeopathische artsen die zouden willen weten wát zij met deze uiterste verdunningen eigenlijk aanwenden. Hoewel op deze vraag nog geen bevredigend antwoord kan worden gegeven, geloven de voorstanders uit ervaring te weten dat de hoge potenties op uiterst specifieke wijze de oerstof vertegenwoordigen. Maar wat als drager van deze specificiteit in de plaats van de moleculen van de oerstof is getreden, voor zover deze in het hoog gepotentieerde geneesmiddel niet meer aanwezig zouden zijn, is niet bekend. (blz. 29) Dat andere zal wellicht in de komende tijd ontdekt worden. Aldus de schrijver.

In een tiental hoofdstukken wordt de lezer binnengeleid in de gedachten en voorstellingswereld van de grondlegger, de conclusies en de toepassing waartoe deze nederlandse auteur opnieuw heeft willen opwekken.

P. H. BUISMAN

Dr. med. MAX KABISCH. *Kleine Homöopathische Therapie*. Ein Leitfaden für die Praxis, Vierte Auflage. Karl F. Haug Verlag / Ulm. 173 blz. Prijs: geb. 14,80 DM.

Deze leidraad geeft in alfabetische volgorde een beknopt overzicht van ziekten, oorzaken, complicaties, behandeling en de geneesmiddelen die daarbij in aanmerking komen.

De schrijver weert in de inleiding het verwijt af dat de homeopathie officiële geneesmiddelen zou verwerpen. Zij verheft alleen haar stem tegen indicatieloze toepassing van sterk werkende middelen (o.a. noemt hij tandextracties onder een penicillinescherm). De homeopathische arts beperkt zich tot gevallen waarin zij inderdaad helpen. Voorwaarde voor elk homeopathisch handelen is een wetenschappelijke en klinische beheersing van de officiële (schulgerechte) kennis en diagnostiek. Het boekje is bedoeld om een kort overzicht in gecompriëerde vorm te geven over de toe te passen middelen.

Een lijst van duitse equivalenten voor de in de homeopathie gebruikelijke terminologie inzake de geneesmiddelen is aan het slot toegevoegd. Aan elke vermelding van de homeopathische behandeling gaat de allopathische vooraf.

De verschijning van een vierde druk in 8 jaar tijds wijst op een belangstelling in brede kring. De inhoud sluit min of meer aan bij die van het hiervoor aangekondigde boekje.

P. H. BUISMAN

---

*) Zwavelkali (trisulfuretum kalicum), niet meer opgenomen in de VI-e editie van de Ned. Pharmacopee. (Ref.)

W. L. MC CRACKEN. *Partial denture construction*. Uitg.: C. V. Mosby, St. Louis, 528 pag., prijs \$ 4.00.

De schrijver vangt zijn boek aan met de gebruikelijke hoofdstukken over terminologie, diagnose en behandelingsplan en klassificatie. Vervolgens gaat hij uitvoerig in op het ontwerpen van de partiële prothese; achtereenvolgens worden de onderdelen besproken, waaruit een partiële prothese is samengesteld: verbindingsstukken, oclusale steunen, directe- en indirecte retentiemiddelen, drukkbrekers en prothesebases.

Veel aandacht wordt geschonken aan de voorbereiding van de mond, zoals de parodontologische, chirurgische en endodontische behandeling, evenals aan de restauraties van de pijlerelementen. Een afzonderlijk hoofdstuk is gewijd aan het afdrukken, de afdrukmaterialen en het vervaardigen van studie- en werkmodellen. Schrijver is een voorstander van de moderne functionele afdruk voor de vrij-eindigende prothese. Hij beschrijft – kritisch – de verschillende methoden die er voor in aanmerking komen, even als de te gebruiken materialen. De laboratoriumwerkzaamheden, dupliceren, vervaardigen van het waspatroon, inbedden, gieten, etc., worden in een afzonderlijk hoofdstuk behandeld.

Kenmerkend, zoals trouwens voor de meeste Amerikaanse boeken, is de aandacht, die besteed wordt aan de oclusie, de articulatie en de nazorg van de prothese. Een opmerking, die door ref. niet als kritiek, doch als waardering is bedoeld. In een kort hoofdstuk wordt de prothetische behandeling besproken van patiënten met een gespleten verhemelte.

Het boek, dat 528 pagina's telt, is duidelijk en prettig leesbaar geschreven; het maakt een verzorgde indruk. De 270 afbeeldingen, foto's en tekeningen zijn over het algemeen instructief. Aan het eind is een uitgebreide literatuurlijst opgenomen, ingedeeld naar onderwerp.

De auteur is geen onbekende. Ref. is de mening toegedaan, dat voor velen, die zich behoorlijk willen heroriënteren op het gebied van de partiële prothese, het boek een waardevol bezit zal zijn.

WIEMANS

L. A. M. ROORDA. *Aspiratie als oorzaak van longverwikkelingen na tandheelkundige ingrepen*. Academisch proefschrift. Drukkerij Van Denderen N.V., Groningen, 1960; 114 pag., 16 afb., 8 tab.

In dit overzichtelijk ingedeelde academische proefschrift worden verschillende aspecten van het verschijnsel der aspiratie behandeld. De bedoeling van het door de auteur gedane onderzoek was na te gaan hoe groot in de tandheelkundige praktijk het gevaar voor aspiratie is.

Naast een uitvoerige en kritische literatuurstudie onderzocht hij de frequentie van aspireren bij bepaalde tandheelkundige ingrepen en ging hij na welke factoren hierbij een rol spelen. Daarnaast trachtte de schrijver aan te tonen hoe vaak na deze ingrepen longcomplicaties optreden.

Zowel door „verslikken” als door inademen en de zwaartekracht kunnen voorwerpen en vloeistoffen in de onderste luchtwegen binnendringen. Het aspireren van vaste

voorwerpen kon alleen door middel van het verzamelen van literatuur-gegevens beschouwd worden. In 100 bekende gevallen van aspiratie bleken 56 keer gebits-elementen (of delen daarvan), 24 keer metalen kronen of vullingen, 8 maal protheses of delen daarvan en 12 keer een wortelkanaalvrijl in de onderste luchtwegen terecht te zijn gekomen. Overigens wordt duidelijk naar voren gebracht dat, ondanks de veelvuldige manipulaties in de mondholte, het aspireren van tandheelkundige voorwerpen slechts in een zeer gering percentage voorkomt, tenminste als men de drie op een totaal van 287 in de Groningse kliniek voor Keel-, Neus- en Oorheelkunde geregistreerde gevallen als maatgevend mag beschouwen.

Het aspireren van vloeistoffen werd nagegaan door bij 241 patiënten, welke voor kleine chirurgische ingrepen aan het tand-kaakstelsel anesthesie ontvangen hadden: 2 cc lipiodol onder de tong aan te brengen. Uit een röntgenologisch thorax onderzoek bleek dat 12 patiënten tijdens de ingreep het contrastmiddel hadden geaspireerd. Belangrijk hierbij is de waarneming dat de localisatie van de anesthesie hierbij van invloed bleek te zijn: anesthesie ter plaatse van de oro-pharyngale afsluiting bevordert aspiratie. Tevens kwam tot uitdrukking dat ook de houding van de patiënt een rol speelt.

Een onderzoek naar longcomplicaties na tandheelkundige ingrepen leverde minder positieve resultaten op. Bij 173 patiënten werd, zo veel mogelijk op de derde postoperatieve dag, een röntgenbeeld van de thorax gemaakt. Hoewel 13 beelden (niet: foto's!) verdacht waren, bleek het verschil met de gegevens van vóór de behandeling niet significant te zijn.

De waarde van het proefschrift ligt vooral daarin dat de behandelde problemen voor ieder practicus van belang zijn, waardoor het boek een grote mate van belangstelling verdient.

KORENHOF